

**РОЛЬ РІШЕНЬ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ
ДЖЕРЕЛ ПРАВА УКРАЇНИ**

К.О. Бондар,
студентка 5 курсу
юридичного факультету
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

У вітчизняній юридичній науці проблема місця і ролі рішень Конституційного Суду України в системі джерел права України не привернула належної уваги [3, с.46]. І досі залишається дискусійним питання стосовно віднесення рішень Конституційного Суду України до джерел національного права. З цього приводу в теорії права склалося дві діаметрально протилежні точки зору – ряд дослідників вважають, що рішення Конституційного Суду не є джерелами права, інші ж вчені стверджують, що Конституційний Суд є нормотворчим органом, тому його рішення є джерелами права.

Проаналізуємо ці точки зору. Серед прихильників першої позиції викоремимо В.В. Вандишева, який зазначав, що рішення Конституційного Суду «не створюють нових правових норм» [1, с.21].

Але більшість сучасних українських вчених підтримують другу позицію, відповідно до якої рішення Конституційного Суду України відносяться до джерел права, що підтверджується і реаліями правової дійсності. Є.П. Євграфова з цього приводу зазначає, що «рішення та висновки, ухвалені Конституційним Судом України, є складовою системи національного законодавства, а отже, - носієм права в смислі законоутворюючого фактора» [3, с.46]. Р.Б.Тополевський у своїй дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук робить висновок про включення рішень, що приймаються в результаті конституційного тлумачення і містять правові позиції до системи юридичних джерел права України [5, с.11]. Д.Ю. Хорошковська також зазначає про включення рішень Конституційного Суду України до системи джерела права України [7, с.9].

До такого висновку приходять і дослідники джерел права окремих галузей права. Так, О.М. Дроздов стверджує, що «аналіз рішень Конституційного Суду показує, що цей Суд не обходиться буквальним текстом Конституції» [2, с.37]. Л.В. Жук зазначає, що «рішення Конституційного Суду України про визнання неконституційними податкових законів, інших правових актів або їх окремих положень з питань оподаткування є складовою частиною чинного законодавства» [4, с.6]. О.М. Ярошенко відносить акти Конституційного Суду України до джерел вітчизняного трудового права [8, с.7]. З.М. Хаткова відзначає, що акти Конституційного Суду виступають джерелами конституційного права у випадках визнання нормативних актів такими, що суперечать Конституції, абстрактного тлумачення (не у зв'язку з конкретною справою) Конституції [6, с.9].

Усі рішення Конституційного Суду України, як вже зазначалося, поділяються на два типи:

- 1) рішення, якими визнаються неконституційними нормативно-правові акти;
- 2) рішення з питань офіційного тлумачення Конституції і законів України.

Ухвалюючи рішення про визнання законів, інших правових актів або їх окремих положень неконституційними, Конституційний Суд України у такий спосіб вносить у чинне законодавство суттєві зміни (таким чином вносяться зміни в раніше прийняті нормативно-правові акти або скасовуються чинні норми), у зв'язку з чим у літературі така діяльність Конституційного Суду знайшла відображення у термінах «негативна», «скасовуюча», «негаторна» функції Конституційного суду (М.В. Вітрук).

З приводу рішень Конституційного Суду України про визнання неконституційними тих чи інших правових актів Є.П. Євграфова висловлює думку, що на сьогодні вони становлять біля 70% діяльності органу конституційної юрисдикції [3, с.49-50].

Рішення з питань офіційного тлумачення Конституції та законів України полягають у тому, що Конституційний Суд України відповідно до покладених на нього повноважень дає загальнообов'язкове роз'яснення положень Конституції та законів України з метою одноманітного розуміння їхнього справжнього значення і змісту.

На нашу думку, рішення Конституційного Суду України дійсно виконують правотворчу функцію і встановлюють правила, що регулюють суспільні відносини. Вони є джерелами національного права та законодавства з таких підстав: містять норми права; мають формально-визначений характер виразу і закріплення; є самодостатніми; регулюють суспільні відносини; виносяться ім'ям України; є остаточними; обов'язковими на всій території України та для всіх органів державної влади, посадових осіб і громадян; підлягають опублікуванню в офіційних виданнях; мають силу рівну, силі законів, тобто є «підконституційними».

Література:

1. Вандышев В.В. Уголовный процесс: Курс лекций. – СПб.: Питер, 2002.
2. Дроздов О.М. Джерела кримінально-процесуального права України: Монографія. – Харків: Видавець ФО-П Вапнярчук Н.М., 2008. – 208 с.
3. Євграфова Є.П. Система національного законодавства в контексті права (лібертарно-легістський підхід): Монографія. - К.: КНТ, 2007.
4. Жук Л.В. Джерела податкового права України: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук: 12.00.07. – Ірпінь, 2005.
5. Тополевський Р.Б. Системні зв'язки юридичних джерел права: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук: 12.00.01. – Харків, 2004.
6. Хаткова З.М. Судебное решение как источник конституционного права Российской Федерации: автореф. дис. на соискание степени канд. юрид. наук: 12.00.02. – Ростов-на-Дону, 2006.

7. Хорошковська Д. Ю. Роль судової практики в системі джерел права України: Теоретико-правове дослідження: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. юрид. наук: 12.00.01. – Київ, 2006.

Ярошенко О.М. Джерела трудового права України: автореф. дис. на здобуття ступеня доктора юрид. наук: 12.00.05.– Харків, 2007.

Науковий керівник: А.А. Письменицький